

L. JUNEK, *Maternité du Port-Royal*. Zagreb, Moderna galerija

Babić). Priredio samostalnu izložbu u Salonu »Ulrich« 1925. Iste godine otišao u Pariz gdje od tada stalno boravi. God. 1951. seli u Orsay, ljeta provodi u Provansu. U nekoliko navrata posjetio Nizozemsku i Italiju (1975). Izlagao s jugoslavenskim umjetnicima u Slavonskom institutu u Parizu (1927) i na izložbi »Zemlje« u Zagrebu (1929). Grupu napušta 1930.

Početno razdoblje Junekova slikarstva ilustriraju autoportreti (1924, 1925, 1926; *Glava pred zidom*, 1929) koji ga, premda u početku suzdržanije, predstavljaju kao izrazitoga kolorista. Istražuje odnos prostora i boje (*Kocke*, 1934), potom, vjerojatno pod dojmom poznanstva s R. Dufyjem, razrađuje problem odijeljenih zakonitosti crteža i obojenih mrlja. Tada nastaju »pensées peintes« maloga formata, predlošci za buduće slike. Čvrsti obrisi slikanih polja ustupa mjesto slobodnijemu suprotstavljanju kromatskih naglasaka (*À la porte de la Chapelle*, 1932; *Aubervilliers*, 1933; *Na Seini*, prije 1938) i dovodi do razpoznatljivog razdvajanja boje i obrisa, tj. do kompozicije koja sjedinjuje kolorizam i linearno shvaćanje. Sintezu svojih iskustava ostvaruje u djelima *Maternité du Port-Royal* i *Crtač* (1940). Vidljivi su i dodiri s nadrealizmom, od »postzemljaških« tema (crteži: *Sat H*; *Vijesti iz Beča*, 1934) do automatističkih eksperimenata iz 1940. Potonja su ostvarenja srodna u postupku Cézanneovim akvarelima (*Paysage*, 1972). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1925, 1935, 1937, 1968, 1981), Beogradu (1937) i Parizu (1969, 1972, 1974, 1977, 1981, 1990). Sudjelovao na skupnim izložbama (s »Grupom hrvatskih umjetnika« 1936–39, kada je posebno vidljiv Junekov utjecaj u našem lik. životu), potom u Parizu, Zagrebu, Beogradu i Barceloni. God. 1975. izabran za dopisnoga člana JAZU.

LIT.: I. Franić, Izložba slika Leona Juneka, Narodne novine, 14. II. 1935. — I. Šrepel, Izložba Leona Juneka u Modernoj galeriji, Jutarnji list, 24. II. 1935. — J. Miše, Junek,

Šeremet i Motika, HR, 1935, 4. — D. Popović, Izložba g. Juneka, Pravda (Beograd), 27. X. 1937. — R. Putar, Prethodnici suvremenog strujanja u slikarstvu, ČIP, 1954, 5. — D. Kalajdžić, K. Tompa, R. Putar i J. Vaništa, Leo Junek, Uz osamdesetu obljetnicu života, 15 dana, 1979, 4–5. — K. Tompa, Leo Junek (katalog), Zagreb 1981. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. — I. Zidić, Cigla u »Zemlji« 1929–1935 (katalog), Zagreb 1990. — M. Galić, Tihi odlazak Lea Juneka, Vjesnik, 1. II. 1994. — T. Lalin, Između dviju domovina, Slobodna Dalmacija, 19. II. 1994. — I. Reberski, Realizam dvadesetih godina i hrvatsko slikarstvo (katalog) Zagreb 1994.

Ma. Bć.

JUNG, Izidor, slikar (Valpovo, 8. IV. 1872 – Osijek, 3. VII. 1961). Učio na Obrtnoj školi u Zagrebu (1891–94), Obrtnoj školi Muzeja za umjetnost i industriju u Beču (1894/95), studirao deskriptivnu geometriju u Zagrebu. Slikar umjerena realizma, sklon pripovjedačkomu načinu. Prikazuje motive i likove iz narodnoga života (*Ličanin*, *Dalmatinac*, *Seljanka iz Garčina*), slika pejzaže i mrtve prirode. Predavao crtanje u Bjelovaru, Zemunu i Osijeku.

LIT.: O. Švajcer, Likovni život u Osijeku u razdoblju od 1920. do 1930. godine, Osječki zbornik, 1971, 13. — Z. Kulundžić, Iso Jung – slikar Slavonije, Zbornik Muzeja Đakovštine, Đakovo 1982.

O. Šr.

JURAČIĆ, Dražen, arhitekt (Zagreb, 6. VI. 1948). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1971, gdje radi od 1972. Važnija su mu izvedena djela: nadogradnja Ortopedske klinike na Šalati (1987, s G. Žaja), Dom zdravlja »Centar« (1988, s B. Kinclom), preuređenje kazališta »Komedija« (1988), obnova Židovske općine (1992) — u Zagrebu; vile u New Canaanu (1988) i Greenwichu, SAD (1989) te Dom umirovljenika u Krapini (1992).

BIBL.: *Housing design in successive steps*, u knjizi: Research Report V, Delft 1977; *Zajednički projektni kriteriji stambene izgradnje*, Glasilo Arhitektonskog fakulteta, 1979, 4; *Stambeni niz – niz pojedinosti* (katalog), Zagreb 1982; *O zagrebačkim donjogradskim*

L. JUNEK, *Autoportret*. Zagreb, Moderna galerija

interpolacijama, Arhitektura, 1983, 184–185; *Gradotvorni model*, ibid., 1983–1984, 186–188; *Ksaver, Ksaver*, ČIP, 1984, 12; *Tri zaboravljene zgrade*, Arhitektura, 1987, 200–203.

LIT.: N. Mikac, *Prema novoj figuraciji*, Arhitektura, 1986, 196–199. — S. Knežević, *Dražen Juračić*, nagrada VI. Nazor, ČIP, 1988, 7–8. — I. Maroević, *Dom zdravlja Centar u Zagrebu*, ibid., 1988, 11. J. M. M.

JURAJ, glagoljski skriptor i iluminator (XV. st.). God. 1459. napisao i, najvjerojatnije, iluminirao višebojnim geometrijskim i pozlaćenim inicijalima *I. novljanski brevijar*, koji se (osim 5 listova u HAZU) nalazi u župnome uredu u Novom Vinodolskom (u dva sveska).

LIT.: I. Milčetić, *Hrvatska glagoljska bibliografija*, Starine JA Zagreb 1911.

JURAJ ALEGRETOV, dubrovački zlatar (XV. st.). Radio u Veneciji gdje je 1473. prema crtežima renesansnoga slikara Cosima Ture skovao velik broj srebrnih predmeta za vjenčanje ferrarskoga vojvode Ercolea I. d'Este. Spominje se 1494. u Dubrovniku.

LIT.: C. Fisković, *Dubrovački zlatari*, SHP, 1949, 1, str. 143, 249.

JURAJ DIMITROV, graditelj (XV. st.). Rodom iz Zadra, spominje se od 1442–46. u Rijeci, gdje radi na proširenju crkve Sv. Marije i gradnji jedne bočne kapele. God. 1443. radi na župnoj crkvi u Pagu a 1445. spominje se kao stanovnik Raba, gdje 1448–52. radi na gradnji samostana i crkve Sv. Eufemije u Kamporu, pregrađuje i popravlja (1451) palaču Kolona Crnote i zvonik stolne crkve. U Rabu ima svoju radionicu u koju 1451. prima učenika Blaža Milićeva iz Šibenika, sljedeće godine Petra iz Splita a 1472. Šimuna Sitanka iz Bužana.

LIT.: C. Fisković, *Andrija Aleši i ostali majstori u Rabu*, Prilozi — Dalmacija, 1948. — I. Perčić, *Rad zadarskog graditelja i kipara Jurja Dimitrova u Rijeci*, ibid., 1954. N. B. B.

JURAJ MATIJEV DALMATINAC, kipar i graditelj (Zadar, poč. XV. st. — Šibenik, 1473/75). O njegovoj mladosti, školovanju i prvim radovima zna se vrlo malo, a nije mu poznato ni obiteljsko ime (prezime Orsini koje se navodi u starijoj literaturi prisvojio je tek njegov sin). Do 1441, kada dolazi u Šibenik, živi u Veneciji, gdje ima obitelj i kuću. U to doba već je afirmirani umjetnik, pa se vjerojatno na njega odnose navodi Filaretea, a po njemu i Vasarija, o kiparu »Schiavonu koji je učinio značajne stvari u Veneciji«. Njegovi radovi u Veneciji nisu dokumentirani. Na osnovi stila radova u domovini može se zaključiti da je radio u radionici kipara

Giovannija i Bartolomea Bona. Pretpostavlja se da je bio njihov suradnik pri izradi kipova i ukrasa na Porta della Carta, a kao samostalni rad pripisuje mu se reljef Sv. Marka s bratimima u luneti portala Scuole di San Marco. Neki detalji s Arca Foscari Duždeve palače vrlo su slični konstruktivnim i dekorativnim rješenjima koja je J. D. ostvario poslije na šibenskoj katedrali.

U Veneciji J. D. usvaja stil kićene gotike (tzv. gotico fiorito), koji je tada bio na vrhuncu, ali sudeći po njegovim prvim radovima u domovini, prihvaća i elemente novoga stila — toskanske renesanse, tek prodrle u grad na lagunama. Stvaralačka i individualna sinteza gotike i renesanse prisutna je u cijelome Jurjevu djelu te je on prvi i najosebujniji predstavnik mješovitog gotičko-renesansnoga stila, koji obilježava regionalnu umjetnost Dalmacije druge pol. XV. i poč. XVI. st.

Juraj djeluje u Dalmaciji kao graditelj i kao kipar 1441–73. Pozvan je u Šibenik iz Venecije da nastavi gradnju katedrale započete 1431. u stilu venecijanske gotike. Do njegova dolaska bili su izgrađeni bočni zidovi, dio pročelja, dva portala, a izgradnjom kapela bio je definiran izgled bočnih brodova. Svojom koncepcijom ist. dijela crkve Juraj je katedrali dao monumentalni oblik, dodavši joj poprečni brod i kupolu nad križištem, tri polukružne apside, krstionicu i sakristiju. Apside je započeo zidati 1443 (bilo je potrebno ukloniti neke zgrade na tome mjestu), kako je zabilježeno na svečanome natpisu koji pridržavaju dva renesansna putta na pilastru uz sjev. apsidu. Tu je majstorov potpis: »hoc opus cuvarum fecit magister Georgius Mathaei Dalmaticus«. Apside nije sagradio na uobičajeni način kamenim kvadrima, već sustavom profiliranih pravokutnih kamenih okvira u koje su umetnute veće ploče ukrašene plitkim nišama s perspektivno prikazanim kanelima i školjkom na vrhu. Na frizu koji teče oko apsida islesao je sedamdeset i jednu ljudsku glavu, galeriju realističkih portreta tipova ljudi, volumenom i detaljima precizno definirana karaktera i izraza. U unutrašnjosti katedrale uzdignuo je svetište za šest stepenica i podignuo četiri velika stupa s kapitelima od kovčeva lišća, nad kojima je poslije bila

JURAJ DALMATINAC, glave na apsidi šibenske katedrale

